Posamezna številka stane 20 v.

45. štev. Ka. Maribor, dne 7. novembra 1918. 52. letnik.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred za v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. [illegible] Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — [illegible] društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 20 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — [illegible] naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 20 vin. Za [illegible] stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Rukopisi [illegible]

Premirje sklenjeno.

Premirje med Avstro-Ogrsko in četverosporazumom je bilo dne 3. novembra sklenjeno. Ustavljene so vse sovražnosti. Premirje je bilo sklenjeno pod sledečimi glavnimi pogoji:

1. Avstro-Ogrska mora popolnoma razorožiti vse svoje bojne sile na suhem, na morju in v zraku. Pod orožjem sme imeti samo 20 divizij za vzdrževanje reda in miru v notranjosti.

2. Avstro-Ogrska mora izprazniti vse ozemlje, katero so njene čete zasedle v tej vojni.

3. Avstro-Ogrska izprazni južno Tirolsko od vršaca gore Umbrai do črte severno od prelaza Stilfser, zatem gre meja ob grebenu Retijskih Alp do izvirka rek Adiže in Eisack, zatem čez goro Toblah do meje, ki jo sedaj tvorijo Karnske Alpe do gore Trbiž, zatem ob Julijskih Alpah čez prelaz Predil, čez goro Mangart, Triglav do Idrije, nadalje čez goro Snežnik, od tod precej ravna črta do mesta Kastve v Reškem zalivu zahodno od mesta Reke, celo Dalmacijo do Šibenika. Avstro-Ogrska mora torej izprazniti od slovenskih dežel celo Goriško, Vipavsko dolino in skoro vso Istro. Četverosporazumove čete zasedejo vse ozemlje, ki se nahaja do gori označenih mej. Vse vojaško gradivo ter železnice na tem ozemlju je četverosporazumovim četam na razpolago. Na tem ozemlju se ne smejo izvršiti nobena opustošenja, ne plenjenja in tudi nobene rekvizicije.

4. Četverosporazumove čete zasedejo vse ceste in železnice, katere so potrebne za prevažanje njihovih čet, nadalje vse točke, ki so v vojaškem oziru važne, rekvizicije pa bodo izvrševale samo proti plačilu za rekvirirano blago.

5. Vse rajhovske nemške čete, ki se nahajajo v Avstro-Ogrski, morajo v 15 dneh zapustiti vse ozemlje Avstro-Ogrske.

6. Upravo izpraznjenega ozemlja prevzamejo vojaška poveljstva četverosporazumovih čet.

7. Takojšnja izmenjava vseh vjetnikov.

8. Avstro-Ogrska mora izročiti 15 podmorskih čolnov, 3 vojne ladje, 3 lahke križarke ter še 16 drugih manjših vojnih ladij.

9. Prosta plovba četverosporazumovih ladij na Jadranskem morju.

10. Avstro-Ogrska mora zbrati vsa svoja letala na določenem prostoru in jih tamkaj pustiti.

11. Četverosporazumove čete zasedejo utrdbe v Puli in one bližnjih otokov.

12. Avstro-Ogrska mora vrniti vse uplenjene četverosporazumove trgovske ladje.

Pripomni se, da vsi pogoji za premirje, katere je naložil četverosporazum Avstro-Ogrski, nimajo nobenega upliva na potek poznejših mirovnih pogajanj.

— — —

Ti pogoji so ne-le zelo trdi, temveč naravnost sramotni. Ta sramota pa ne zadene našega naroda, in naše mlade države, ampak le državnike bivše avstro-ogrske države. Vzlic temu so v teh pogojih premirja v visoki meri prizadete tudi naše jugoslovanske koristi. Saj se mora izprazniti vse naše ozemlje, po kateremu sega italijanska pohlepnost. Italija je dosegla vse, kar je hotela. Anglija, Francija in Amerika so pač privolile v te italijanske zahteve in sprejele pogoje Italije za svoje, da se pogajanja med zveznimi narodi ne zavlečejo preveč, ker imajo pač tudi one interes na tem, da se sovražnosti čimpreje ustavijo. Prepričani pa smo, da Italija na mirovnem kongresu ne prodere s svojimi zahtevami po naši zemlji. Zato jamči Wilsonova beseda in ideja.

Našim kmetom!

Jugoslavija, katero smo vsi tako iskreno želeli, je ustanovljena. Naša vlada pa ima težavno stališče, ker primanjkuje živil. Posebno v mestih in med delavstvom je pomanjkanje vedno večje.

Naš Narodni svet je že opetovano pozval in prosil naše kmete, naj priskočijo vladi sedaj na pomoč z živili. Kajti, če v mestih in med delavstvom ne bo živil, je nevarnost, da nastane velika zmešnjava in prekucija. Red in mir bo zginil popolnoma. Lačni in razdivjani ljudje bodo drli na deželo in bodo tam kradli in ropali. Tudi naša Narodna obrana — naše vojaštvo — mora imeti živila. Jugoslavija mora za sedanjo veliko in resno dobo imeti močno in dobro armado. Armada pa potrebuje hrane. Nujno prosimo in pozivamo naše kmete, naj se sedaj nikakor ne branijo oddati živine in drugi živil. Ko bodo enkrat razmere popolnoma urejene in železniški promet ne bo oviran, bomo itak dobili dovolj pomoči v živilih, ne samo iz Hrvatske, temveč tudi iz Amerike in drugih prijateljskih držav. Sedaj pa je popolnoma nemogoče po železnici spravljati živila v naše kraje, ker tovorni promet radi prevažanja vojaštva popolnoma stoji in ker blago na železnici ni varno pred tatovi in roparji.

Na milijone naših ljudi po mestih in industrijskih krajih bo prav kmalu brez kruha, brez živil. Slovenski kmetje, priskočite takoj jugoslovanski vladi na pomoč, sicer se je bati za nas vse najhujšega. Naši bratje in sestre na Slov. Štajerju ne smejo gladu umirati.

Slovenski kmetje! Dosedaj so Vas k rekvizicijam silili povečini tujci. Tujci so tudi spravljali Vašo živino Vaše žito in Vaš krompir v tuje kraje. Odslej je to drugače. Vse, kar boste oddali, se bo porabilo za spodnještajersko ljudstvo in domače vojaštvo. Čez meje Spodnje-Štajerske ne sme niti trohica oddanih reči. Za to nam jamčijo vsa naša okrajna glavarstva, za katera so imenovani slovenski okrajni glavarji. V Mariboru pa bosta ustroj prehrane za Spodnji Štajer nadzorovala gg. dr. Anton Jerovšek, ravnatelj Cirilove tiskarne, in poslanec Fran Pišek. Upravo živil imajo torej v rokah zanesljivi naši ljudje. Zaupajte jim!

Slovenski kmetje! Priskočite domovini na pomoč, dokler ne dobi živil od zunaj! Ne branite se oddajati, kar Vam predpišejo Vaše oblasti. Prosimo Vas!

VOJAKI!

Domovina vas kliče! Jugoslavija nujno potrebuje brambovcev. Dosedaj ste služili tujcem, stopite sedaj v službo jugoslovanske domovine. Oglasite se takoj pri svojih kadrih. V Mariboru se oglašajte v domobranski ali artilerijski vojašnici, v Celju pa v domobranski. Dnevna plača 5 K in popolna oskrba. Ko bo naša Jugoslavija popolnoma urejena — kar se bo kmalu zgodilo —, pa boste lahko šli na svoje domove. Sedaj pa držite disciplino in ne uhajajte domov!

Plenjenje in ropanje.

Od vseh strani dohajajo poročila, da ljudje ropajo in plenijo skladišča, železniške vozove in posamezne hiše. Plenijo pa ne samo vojaki, temveč tudi civilni ljudje. Celo na deželi so se dogodili zadnje dni taki žalostni slučaji.

Rojaki! Jugoslovani! Govorimo odkrito besedo. Ati smo se zategadelj toliko borili za Jugoslavijo, da nam sedaj v teh resnih časih naši lastni bratje delajo sramoto? Ljudje! Kar se sedaj ropa in pleni, je vse last naše jugoslovanske države. Kdor si torej s silo prilasti kako blago, bodisi vojaške ali druge

LISTEK.

Vojaški novinec.

Grškljska povest.

Spisal Henrik Konsjans; preložil za „Slov. Gospodarja" M. R.

(Dalje.)

Pogovor, ki sta ga zdaj pričela, je moral biti silno ganljiv, dasi ga skoro ni bilo slišati; na Katričinem obrazu so se menjavali veselje in žalost in solze in včasih je prisrčno Janezu stisnila roke. Gotovo se je trudila, da bi nesrečniku tolažbo vlila v srce; kajti tisti zvoki njenega govora, ki jin je bilo slišati, so bili tako nežni in sladki, kot najsladkejši glasovi zaljubljene pesmi. Janez je bil senčilo pomaknil više. Z obraza se mu je bral čuden izraz sanjave pazljivosti in obenem bolest in obup, kakor pri človeku, ki iz globočin bolesti prisluškuje besedam ki sicer ne napravijo, da pozabi svojo žalost, pa ga vendar za hip motijo z dozdevanim veseljem.

V polkrogu so slepci molče stali okrog ginjene dvojice. Tudi oni so pazljivo poslušali, da bi zvedeli, kaj sta govorila, in ujeli nekaj tolažilnih glasov.

Korporal je bil ostal pred vrati, hodil gorindol ter včasih glavo pomolil v sobo, pogledat, ali se Katrica že pripravlja za odhod. Naenkrat prebledi in velik strah mu izpreleti obraz.

Ugledal je narednika, ki je prihajal po stopnicah. Ne da bi se ganil, ga pusti iti v sobo za slepce ter gre s povešeno glavo za njim kot hudodelec, ki pričakuje svoje sodbe.

Komaj narednik ugleda deklico, se prične jezno kregati in nazadnje zavpije nad korporalom:

„Vi ste tujo osebo spustili sem noter! Pa še žensko! — Takoj vas naznanim — 14 dni zapora ne uide vam. Boste-li korporal ostali, tega ne vem!"

Katrica vstane ter pravi trepetaje togotnemu narednику:

„O, gospod, bodite usmiljeni! Jaz sama sem kriva, s solzami sem ga premotila, da me je spustil noter. Ne storite mu žalega, ker je tako dober!"

Nejevoljno stresaje z glavo, je narednik porogljivo seže v besedo:

„Tako, vi bi me radi učili? Jaz poznam svojo službo in vem, kaj moram narediti. — Zdaj pa ven, pa hitro!"

Deklico je iznenadilo to nepričakovano povelje. A videla je, da je stvar resna, tresoč se je stopila pred narednika ter ga prosila:

„Lepo vas prosim, samo še pol ure; Vedno vam bom hvaležna in molila bom za vas."

„Pojdite, pojdite, da bo konec neumnosti!" se zadere narednik. „Ne minute več!"

„Za božjo voljo, gospod", prosi žalostno Katrica, „peš sem prišla z drugega konca dežele, da nesrečnemu Janezu prinesem tolažbe, vi pa me gonite proč? Saj še skoro nič nisva govorila."

„Ali pojdete, ali ne?" kriči narednik, preteč s surovimi besedami, da deklica prične trepetati.

Solze so jo polile, sklenjene roke je dvignila k narednику in ihtela prosečo:

„Za božjo voljo, gospod, še četrt ure! Usmilite se ubogega slepca: vas tudi lahko zadene. Ali vas bi ne bolelo srce, ako bi morali svojo mater ali sestro spoditi kot psa? Oh, gospod, usmilite se naju — vse svoje žive dni vam bom hvaležna!"

Janez in drugi slepci so bili nevoljni nad narednikovo strogostjo in prosili za deklico. Cela soba je postala nemirna in zdelo se je, kot bi se nesrečniki upirali neizprosnemu predstojniku. To ga je le bolj raztogotilo, pretil je, da za kazen dobe vsi samo kruh in vodo in zdajci Katrico zgrabi za roko, da bi jo siloma tiral iz sobe. A ona je opazila njegov namen, se mu iztrgala, stekla k Janezu ter se ga oklenila glasno tožeč. Ravno tako žalosten, a prepričan, da nič ne more preprečiti ločitve, jo je mladenič hotel tolažiti in je naglo govoril stvari, ki sta jih bila pozabila poprej.

A narednik je stopil naglo za njo in jo zopet zagrabil. Položil ji je roko na ramo ter jo hotel odtrgati od Janeza. Katrica pa se je z rokama trdno oprijemala slepega prijatelja ter se ustavljala narednikovi sili.

Ta zavpije nad Jakobom, ki je osupel stal pri vratih:

„Korporal, kaj stojite tam? Sem pojdite! Ukazujem vam, da sami kmetico vržete skozi vrata, sicer vam bo žal! Le brzo!"

Jakob se približa deklici, jo prime za roko ter pravi:

„Katrica, žal mi je, a nič ne pomaga. Le mirno odidite, sicer vas še vržejo po stopnicah. Red tako veleva; narednik mora storiti, kar mu ukazuje služba."

Katrica izpusti prijatelja, s tihim ponosom dvigne glavo, stopi še vedno bridko jokajoč pred narednika ter pravi:

(Dalje prihodnjič.)